

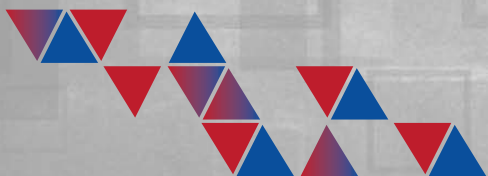
HA·REACT

JOINT ACTION ON HIV AND CO-INFECTION
PREVENTION AND HARM REDUCTION

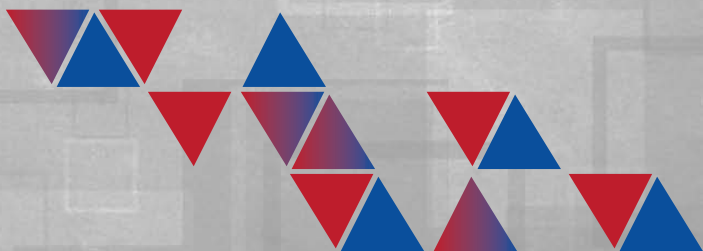

Što su to

**PROGRAMI
SMANJENJA
ŠTETE
zlouporabe droga?**

**ŠTO SU TO
PROGRAMI
SMANJENJA
ŠTETE
ZLOUPORABE
DROGA?**

Programi smanjenja štete zlouporabe droga (*eng. Harm Reduction*) polaze od činjenice da ako osoba ne može ili ne želi prestati s korištenjem droga, trebaju se poduzeti aktivnosti koje će što više je moguće umanjiti štetu koja nastaje kod pojedinca, a time i društva, a koje su uzrokovane i povezane s njegovim rizičnim stilom života (zlouporabom droga), prvenstveno injektiranjem droga.

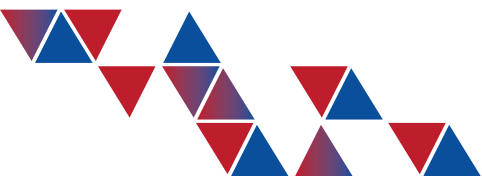
Cilj im je smanjiti štetne zdravstvene, socijalne i ekonomske posljedice povezane s uporabom psihoaktivnih supstanci.

Obuhvaćaju sveobuhvatne aktivnosti namijenjene osobama koje koriste droge, a koje su organizirane kao besplatne i anonimne, i uključuju:

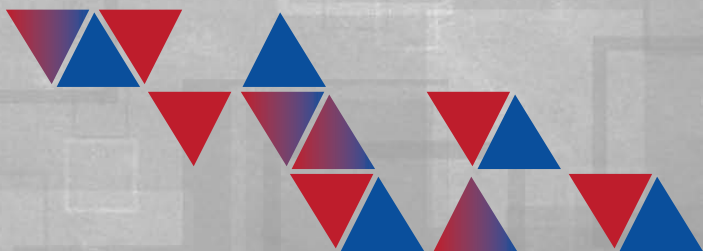
- podjelu igala i štrcaljki za osobe koje injektiraju droge,
- zaprimanje i uništavanje upotrijebljenih igala i štrcaljki,
- čišćenje lokacija od odbačenog pribora,
- dijeljenje kondoma i edukacija o sprečavanju spolno prenosivih bolesti,
- dijeljenje edukativno-informativnih materijala,
- savjetovanje o smanjenju rizičnih ponašanja i usvajanje novih navika i stavova,
- provođenje supstitucijske terapije.

Pod programima smanjenja štete u užem smislu, podrazumijeva se prvenstveno smanjenje mogućnosti širenja zaraznih bolesti povezanih s injektiranjem droga: hepatitisa B, hepatitisa C i infekcije HIV-om.

Početak takvih programa nalazimo u Velikoj Britaniji, Nizozemskoj, Švicarskoj prije tridesetak godina, da bi danas postojali u gotovo svim zemljama svijeta. U Hrvatskoj se programi smanjenja štete provode od 1996. godine i jedna su od mjera i aktivnosti u sklopu Nacionalnog plana suzbijanja zlouporabe droga i Nacionalnog plana borbe protiv HIV/AIDS-a.

DIJELJENJE IGALA I ŠTRCALJKI

ŠTO OSIGURAVAJU PROGRAMI SMANJENJA ŠTETE?

Ovakvi programi žele korisnicima droga, koji i nakon savjetovanja i pokušaja liječenja ovisničkog ponašanja ipak nastavljaju koristiti drogu intravenski, osigurati pristup čistom, sterilnom priboru za injektiranje droga (igle, štrcaljke, alkoholni tupferi, ampule destilirane vode, filteri, kuhala...).

Aktivnosti programa koje korisnike droga opskrbljuju sterilnim priborom obično uključuju i prikupljanje već korištenog (rabljenog) pribora kako bi se na pravilan način odbacio u otpad i zbrinuo.

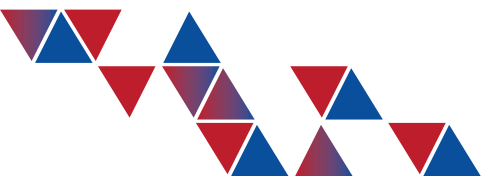
Postoje različiti oblici programa podjele igala i štrcaljki. Neki programi zahtijevaju “jedan-za-jedan” zamjenu igala i štrcaljki (vraćanje jednake količine pribora koliko je preuzeto), dok drugi pokušavaju dostići visoku razinu zamjene, ali prihvaćaju i manje od 100% povratne stope (povrat već korištenih igala i štrcaljki). Postoje programi koji ohrabruju sekundarnu razmjenu na način da intravenski korisnici droga uzmu veći broj sterilnog pribora te ga zatim distribuiraju drugim osobama koje injektiraju droge s kojima su u kontaktu. Ovako se želi doći do onih korisnika droga koji možda nisu u doticaju s provoditeljima programa.

Razlikuju se programi prema mjestu na kojem se zamjena vrši. To mogu biti mjesta na koja izlaze vanjski radnici (tzv. punktovi) i tzv. “drop-in” centri (prostori koji su prema rasporedu otvoreni za korisnike, u kojima oni mogu pojesti nešto toplo, oprati se, zamijeniti odjeću, skloniti se s ulice itd).

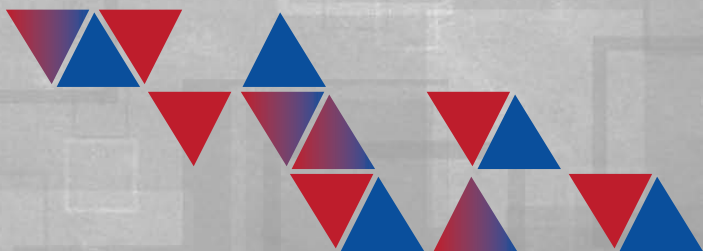
Postoje snažni dokazi da povećavanje dostupnosti i upotrebe sterilnog pribora za injektiranje droga znatno pridonosi smanjivanju prijenosa HIV-a i virusnih hepatitisa.

Infekcija HIV-om koja se jako brzo širi, 50% i više ih se zarazi unutar godine dana unutar zajednice ovisnika.

Ne postoje uvjerljivi dokazi o velikom broju neželjenih negativnih posljedica programa zamjene igala i štrcaljki, poput inicijacije intravenskog korištenja droga među osobama koje prije nisu koristile drogu na taj način, ili poput porasta u trajanju ili učestalosti ilegalnog korištenja droga ili intravenskog korištenja.

SUPSTITUCIJSKI PROGRAMI

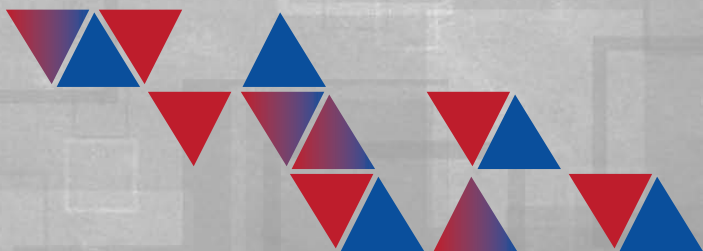

Supstitucijski tretman uključuje liječenje osoba ovisnih o opijatima pod nadzorom liječnika, koje se temelji na propisivanju lijekova poput metadona ili ibuprenorfina.

Programi održavanja podrazumijevaju davanje od liječnika propisanih lijekova kroz duži vremenski period, obično duže od šest mjeseci.

Dok je glavni cilj liječenja zamjenskim lijekovima apstinencija od ilegalnih droga, mnogi pacijenti nisu u stanju postići potpunu apstinenciju, usprkos tome što tako mogu unaprijediti svoje zdravstveno stanje i kvalitetu života općenito. Ipak, postoje jasni dokazi da terapije zamjenskim/supstitucijskim lijekovima pod nadzorom liječnika značajno smanjuju rizike povezane s korištenjem opijata i intravenskog korištenja droga, a time i rizik od zaraze HIV-om i virusnim hepatitisima (hepatitis B i C).

ČINJENICE I ZABLUDĚ

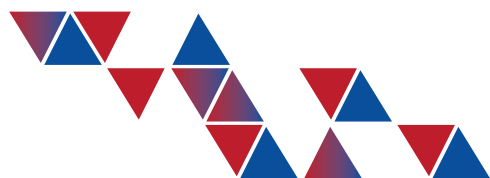
Programi podjele igala i štrcaljki i zamjenski tretmani šalju krivu poruku.

Ovakav stav se najčešće javlja kod političara u gotovo svim državama i vjerovanja su da su aktivnosti zagovaranja programa smanjenja štete u suprotnosti s njihovom politikom. Ovo nije istina. Provedba programa smanjenja štete i zagovaračkih aktivnosti ne podrazumijeva „slabost“ ili „popustljivost“ prema drogama. Sve države koje su provodile ove aktivnosti također su nastavile imati čvrstu politiku o smanjenju dostupnosti/ponude i potražnji droge. Potreban je uravnoteženi pristup koji omogućava vladi da zadrži kontrolu nad korištenjem droge od strane svojih građana i da spriječi epidemiju HIV-a te virusnih hepatitisa među korisnicima droga.

Udruga za unapređenje kvalitete življenja “LET” provodi programe smanjenja štete za intravenske korisnika droga na području Grada Zagreba i šire okolice.

Program se temelji na mobilnim timovima koji se zaustavljaju na 11 lokacija te korisnici mogu donijeti već korištene igle i štrcaljke te preuzeti nove i sterilne.

Program se temelji na anonimosti, povjerenju, uzajamnom poštovanju i besplatan je za sve korisnike.

JOINT ACTION ON HIV AND CO-INFECTION
PREVENTION AND HARM REDUCTION

Co-funded by
the Health Programme
of the European Union

Ova brošura je tiskana kao dio projekta 677085/HA-REACT koji je sufinanciran sredstvima EU programa za zdravstvo (2014-2020).

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Navedeni projekt u Hrvatskoj provode Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Udruga LET.

LET

Udruga za unapređenje kvalitete življenja
Life Quality Improvement Organisation

